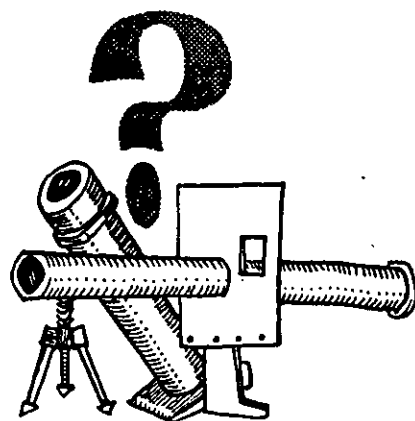
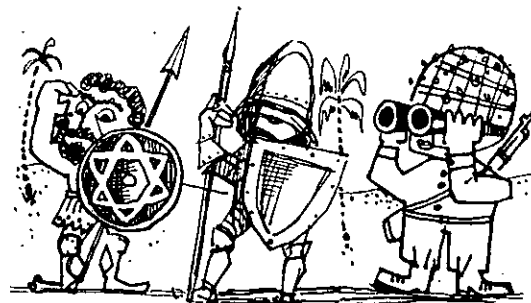

מי ומה בחוברת? מי ומה בחוברת? מי ומה בחוברת?

יומיהעצמאות החמשה-עשר — כמה משתקף היא בחוברת זו של „מערכות“? לכאורה, פרט לציוני-הדרך הקצרים של שריהבטחון והרמטכ״ל בפתחה, הרי זו חוברת רגילה, שבמרכזה כמה מן הנושאים המעסיקים את צה״ל מאז ומתמיד. אך דוקא נושאים „נצחיים“ אלה — הם המציגים לפנינו בעיות-יסוד של בטחון והגנה, אשר כה ראויות לבחינה ולנסיון-סיכום במועד זה. צירופם בחוברת אחת משווה לה — על אף רב-גווניותם והמרחק, לכאורה, שבין תחומיהם — מקצת אופי של מאסף-מסות, אשר חוטי-שני העובר בכולן הוא הבטחת בטחון ישראל וחישול כוחה. הנימה המרכזית מושמעת כבר בדבריהם של שריהבטחון ושל ראשי-המטה הכללי; וממשיכים אותה, בגילוייה השונים-מאד, אלוף י. רבין („הגייסה העוקפת במלחמת-העצמאות“), סא״ל מ. גיחון („הגנת הגב באספקלריה היסטורית“), סא״ל ש. גזית („המרכיבים המשפיעים על דמותה של מערכת בטחון“) ואל״מ יוסף נבו („אקדמיה לקצונת הקבע“). בתלקם מנתחים מאמרים אלה לקחי-עבר, קרוב ואף רחוק — ובחלקם תוהים על בעיות היום והמחר.

צבאות בריטניה ואמריקה מונים בתורתם כמניין, או כתרסר, „עקרונות המלחמה“. נפוליון מנה את ה„עיקרים“ שלו במאות. אך בין שהמדובר הוא בעקרונות גדול ובין בעיקר שימושי — כלל משותף קיים לגבי שניהם: יש לדעת עת לנקיטתם — והכל תלוי באופן הגשתם. ידוע שמסיבות מלחמתנו (בתש״ח — אך גם במסע-סיני) הניעונו תכופות לנקיטה באורח של „גייסה עקיפה“; וכבר עמדו על כך מסכמים ומנתחים (ובראש-הראשונה — רב-אלוף יגאל ידין, במאמרו בשלהי 1949 אשר נכלל אחר-כך בספרו של ב. לידל-הארט). אך רחוקים אנו עדיין ממצויים של לקחי סוגיה זו; והרשימה המבוססת על הרצאתו של אלוף יצחק רבין בפני מפקדים משתלמים (עמ׳ 7) מציגה לפנינו על רקע מלחמת-הקוממיות את הבחינות של „מתי“, „מדוע“ ו„כיצד“, אשר הן, כאמור, הקובעות בטיבו ומידת-הצלחתו של כל נסיון לישם-במציאות עקרון-מלחמה או תפיסה-מבצעית. ורבות המחשבות המתעוררות עם ההרהור בלקחים אלה.

עמדות צה״ל בסביבת ניצנה — קרובות הן לתחנות-הגבול של משטרת-המדבר התורכית; וזו עצמה בנויה על יסוד מצודת-המשמר הרומית והביזנטית מימי ה„לימס“ המבוצר, אשר הגן על דרום הארץ בפני פשיטה ופלישה. כאן — אחת מן האחיזות הרבות של מציאותנו אף כיום במתואר בסקירתו של סא״ל מ. גיחון (עמ׳ 13) בענין מערך-האבטחה של דרום-הארץ בדורות-עברו, מן התקופה הישראלית ועד לשלהי המשטר התורכי. כבהרבה חלקי-עולם אחרים, כן גם בארצנו השאירו אחריהם הרומאים את שרידי של המפעל הצבאי המגובש שבכולם; וטבעי על-כן כי תיאורו של „לימס“ הגנתי רומאי זה — הוא העומד במרכז הסקירה. התמצאות נוספת ביסודות שיטת ה„לימס“ ובמבנהו יוכל הקורא לשאוב ממאמרו המקיף של ד״ר ש. אפלבויס, שהופיע ב„מערכות“ קל״ב.

כיצד מתרגמים את המושג המופשט של „מדיניות-בטחון“ של מדינה לשפת שיקול ותכנון ממשיים המקנים אח״כ למדיניות זו, בכל מדינה ומדינה, את צביונה המיוחד ההולם את תנאיה וצרכיה, את ציוויי בטחונה-היא? ראשית-התמצאות בשאלה זו, כבדת-האחריות לאנשי-מדינה ולאנשי-צבא כאחד, ישאב הקורא ממאמרו של סא״ל ש. גזית (עמ׳ 23). המאמר מציג ומנתח את הגורמים והשיקולים הצרים את צורתה של מדיניות-הבטחון לכל מדינה, באשר היא — ומרמז לשוני הרב של המסקנות הקונקרטיות העשויות להתחייב מהם במקומות ובמצבים השונים. אין מאמרים בשטחי בעיות אלה יכולים לספק „תשובות מוכנות“; אך יש בהם כדי לקרבנו אל „ראשית-החכמה“: כיצד להציג את השאלות הנכונות.

כפי שמציין אל״מ ז. בר-סבר ברשימתו (עמ׳ 43) באה היא בתגובה על שני תיאורי סיווריו של סא״ל ש. גבעולי ב„מדינת כדאילה“ („מערכות“ קמ״ד וקמ״ט). לכאורה, מדובר ברשימות של שניהם על „קטנות“: רקטות — באקדח או בלעדיו? איזה מוקש-אבטחה עדיף? מה בין יעילות מרגמה בת 60 מ״מ לזו בת 81 מ״מ? איך כתב פעם הוגה-מלחמה בריטי (ב. לידל-הארט): „טקטיקה הקרויה זעירה — תכופות מצמיחה היא מצבות-הללים רבתי“; דהיינו שגורלן של פעולות-קרב גדולות-מימד, האבידות שנגרמו בהן ושכרן — תלויים בסופו-של-חשבון בטיבם, חימושם וכושר-פועלם של מבצעי „מעשי-הקרב הקטנים“. ואם ישאלך חברך: „פרט לבעיות-הדרכה — מה יש בחוברות האחרונות של „מערכות“ כדי לענין במיוחד את איש-הרגלים?“ — עיין-נא ברשימות אלו, העוסקות ב„קטנות“ של צבאות „כדאילה“ ו„כדאילנו“.